

TS Technické služby
Zlín.

**Za oponou
města:**

30 LET Technických
služeb Zlín, s.r.o.

**Staráme
se o Zlín**

Milé čtenářky, milí čtenáři,

Zlín je výjimečné město v mnoha ohledech. Například svou architekturou nebo polohou na pomezí tří moravských regionů. Technické služby Zlín, které letos slaví 30. výročí svého založení jako obchodní společnosti, proto musí být výjimečnou organizací, aby zajistily bezproblémový chod a rozvoj takového města. Proč jsme knihu, která se věnuje vývoji a vzniku Technických služeb, nazvali „Za oponou města“? Zaměstnanci a zaměstnankyně Technických služeb totiž neustále udržují město v bezvadném stavu. Přípravují tak „scénu“ pro nás, kteří ve Zlíně žijeme, pracujeme či studujeme. A stejně jako na divadle, i v případě Technických služeb potlesk za skvěle odehrané představení většinou sklídí někdo jiný, zatímco ti za oponou zůstávají neviditelní – a neocenění. Cílem této knihy je alespoň částečně splatit dluh a upozornit na ty, kteří obvykle stojí mimo světla reflektorů.

V první části knihy si můžete přečíst o historii městské údržby ve Zlíně a vzniku a vývoji moderního sektoru technických služeb, jak ho známe dnes. Dozvíte se, jak se měnil název organizace a také portfolio jejich činností, nebo jak se do jejich chodu promítaly politické a společenské změny. Ve druhé části knihy najdete příběhy pěti zaměstnanců a zaměstnankyň (tří mužů a dvou žen), kteří svůj život spojili s Technickými službami Zlín. Na jejich vyprávěních vás může zaujmout řada detailů a dobových zajímavostí spojených s výkonem jejich profese. Mě zaujala jedna linka, která se vine všemi těmito příběhy, a to schopnost učit se stále nové věci a přizpůsobovat se novým, často obtížným podmínkám.

Doufám, že tento způsob zachycení dějin společnosti, která se stará o město Zlín, vám umožní nahlédnout za oponu toho, jak ve městě fungují věci, kterých si běžně ani nevšimnete, a přesto by bez nich nebylo možné zde kvalitně žít.

*Příjemné čtení přeje
Martin Zelinka*

**Staráme
se o Zlín**

Dějiny technických služeb ve Zlíně a Gottwaldově

Jak to začalo? Od Bati až k Technické správě Gottwaldova	6
Technická správa a transformace: Veřejná služba, nebo podnikání?	12
Nový začátek a hledání cesty (1994–2000)	16
Expanze a péče o životní prostředí (2000–2014)	20
Třetí dekáda ve znamení automatizace a modernizace (2014–2024)	24

Historie Technických služeb Zlín v obrazech	32
--	-----------

Příběhy zaměstnanců a zaměstnankyň Technických služeb Zlín

Příběh Josefa Kaluse	41
Příběh Jany Vyoralové	45
Příběh Ladislava Vašiny	49
Příběh Jarmily Vlasákové	53
Příběh Josefa Kohna	57

Doslov ředitele	60
------------------------------	-----------

Jak to začalo?

Od Bati až k Technické správě města Gottwaldova

Počátky městské údržby ve Zlíně

Počátky organizované městské údržby sahají ve Zlíně do poloviny 20. let a byly zajišťovány zejména zaměstnanci koncernu Baťa, ale částečně také pracovníky městského stavebního úřadu a soukromníky. K prvnímu sjednocení péče o město došlo až roku 1950, kdy byli všichni pracovníci zodpovídající za údržbu – tehdy již Gottwaldova – převedeni pod technický referát Jednotného národního výboru (JNV). Z technického referátu pak byla roku 1951 vyčleněna speciální skupina nazvaná „Městská údržba“. Portfolio jí poskytovaných služeb již víceméně odpovídalo tomu, za co odpovídají moderní technické služby v různých městech dodnes (viz infobox níže). Dnes již poněkud archaicky působí pouze povinnost Městské údržby pečovat o veřejné studny a také malé vodní toky.

Co zajišťovala Městská údržba v 50. letech 20. století?

- ▶ *Údržbu komunikací*
- ▶ *Údržbu dětských hřišť*
- ▶ *Údržbu veřejného osvětlení*
- ▶ *Péči o veřejnou zeleň*
- ▶ *Čištění města*

Na plnění těchto úkolů na počátku 50. let pracovalo 93 zaměstnankyň a zaměstnanců, už v roce 1954 se ale jejich počet zvýšil na 139. Činnost Městské údržby ještě ve větší míře spoléhala na lidskou, a dokonce zvířecí práci, protože mechanizace práce ještě byla hudbou budoucnosti. Při rozvozu materiálů na opravy chodníků a dlážděných cest se tak například využívaly povozy tažené koňmi. Stejně tak odvoz popela se prováděl na povozech a později na otevřených nákladních autech. První uzavřený popelářský vůz (tzv. KUKA vůz) se ve Zlíně objevil až roku 1948.

Dobová technika

První kropicí vůz ve Zlíně. Archiv TS Zlín. Repro.

Co znamená KUKA?

KUKA vůz jako označení pro typ svozového vozu vznikl zkrácením názvu německé firmy Keller und Knappich Augsburg, která tyto vozy vyráběla a dodávala například do Prahy již ve 30. letech 20. století. Dnes se společnost KUKA AG zabývá především výrobou průmyslových robotů.

První zametací vůz ve Zlíně. Archiv TS Zlín. Repro.

Technická správa města Gottwaldova

S dalším rozvojem tehdejšího Gottwaldova se rozrůstala také agenda Městské údržby a stoupala její finanční náročnost. Proto 1. července 1955 vznikla „Správa údržby a zařízení MěstNV“ jako rozpočtová jednotka Městského národního výboru v Gottwaldově. Roku 1962 pak organizace získala název, který již přetrval až do sametové revoluce roku 1989 – Technická správa města Gottwaldova. Ta se kromě povinností zmíněných výše starala nově také o Lesní hřbitov, veřejná WC a koupaliště v Loukách. Tyto úkoly byly později doplněny o údržbu a provoz signalizačního zařízení křižovatek, péči o památníky a pamětní desky nebo provoz krematoria (od 1. 4. 1978), zimních lázní a dalších koupališť (od roku 1978) a městského tržiště.

Socialističtí ředitelé

- Jaroslav Olšák (1955–1969)
- František Novák (1969–1979)
- Antonín Juhaňák (1979–nezjištěno)
- Ing. Tomáš Pikner (80. léta až počátek 90. let)

Svoz komunálního odpadu v Gottwaldově, nedatováno, patrně 70.–80. léta. Archiv TS Zlín. Repro.

Lázně a koupaliště

Od 1. ledna 1978 se Technická správa města Gottwaldova starala také o pět koupališť, která obyvatelům města poskytovala možnost odpočinku a sportovního využití. Jmenovitě šlo o areál zimních lázní a čtyři letní koupaliště (legendární Riviéru v Malenovicích, dále Zelené a Žluté koupaliště a bazén v Loukách). Roku 1984 byl do provozu uveden 50metrový bazén v areálu zimních lázní, který byl v dobovém duchu pojmenován Plavecký areál 40. výročí osvobození. Součástí areálu byly také sauny pro muže i ženy s kapacitou 32 osob.

Výstavba střediska v Loukách

S tím, jak expandovala gottwaldovská aglomerace (viz infobox níže), stával se dosavadní systém organizace Technické správy nevyhovujícím – její provozy se nacházely v sedmi různých lokalitách. Sítilo volání po výstavbě střediska, kde by nově byly soustředěny všechny provozy společně. Výstavba nového areálu byla realizována v letech 1972–1979 v městské části Louky na ploše 3,2 hektaru za 23 milionů Kčs. Součástí byly objekty pro garážování vozidel, dílny, sklady, rampa pro mytí vozidel, trafostanice, kotelna, čerpací stanice pohonných hmot a samozřejmě také vlastní provozní budova se sociálním zařízením. Modernizovaný areál slouží Technickým službám dodnes.

Stavba nového areálu Technické správy v 70. letech a jeho podoba po otevření. Archiv TS Zlín. Repro.

Vývoj počtu zaměstnanců Technické správy Gottwaldova a jejich platů.

	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1984	1985
Počet zaměstnanců	140	165	195	224	222	282	305	356
Průměrná mzda (v Kčs)	1056	1004	1203	1584	1925	2228	2349	–

Počet vozidel a mechanizace Technické správy v 70. a 80. letech.

Druh vozu	1970	1975	1980	1984
Zametací	3	5	5	4
Kropicí	3	5	6	4
KUKA, BOBR, UNIMATIC	6	9	12	15
Nákladní	8	10	18	17
Ostatní	2	6	5	10
Osobní, dodávkové, technologické	2	3	7	10
Celkem	24	38	53	60

Jak rostl Gottwaldov?

Roku 1976 tak bylo ke Gottwaldovu připojeno sedm blízkých obcí (Štípa, Želechovice, Kostelec, Lípa, Březnice, Salaš, Klečůvka) a roku 1980 další čtyři (Ostrata, Karlovice, Velíková, Lhota u Malenovic). Rozloha města se tím téměř zdvojnásobila.

Zametací chodníkový vůz značky Schörling, nedatováno, zřejmě 70.–80. léta. Archiv TS Zlín. Repro.

Kropicí vůz Škoda LIAZ 706 RTH v Gottwaldově, nedatováno, zřejmě 70.–80. léta. Archiv TS Zlín. Repro.

Technická správa a transformace: Veřejná služba, nebo podnikání?

Technická správa na počátku 90. let

Po sametové revoluci v listopadu 1989 docházelo k výrazným společenským i ekonomickým změnám. Dřívější formy organizace jako národní či státní podnik zanikaly, a naproti tomu vznikaly nové formy veřejných a neziskových organizací i obchodních společností. Dne 1. července 1991 byla zřízena Technická správa města Zlína (TSMZ) jako příspěvková organizace. Příkazem doby bylo ovšem snižování nákladů, privatizace a rozvoj podnikatelských aktivit. Proto tehdejší Úřad města Zlína (předchůdce Magistrátu města Zlína, pozn.) jako zřizovatel příspěvkové organizace hledal takové řešení, které by umožnilo snížit míru městských dotací – ideálně tak, aby se bez nich Technická správa obešla úplně. Podle představa města měla transformace podniku „zajistit skloubení technických služeb při postupném snižování dotací města bez nároků na výrazné zvyšování cen služeb.“ Technická správa byla kritizována za to, že její náklady vysoce přesahují výnosy. Například za první pololetí roku 1992 dosáhly výdaje více než dvojnásobku výnosů (téměř 33 milionů Kčs proti 16 milionům Kčs).

Byla v Technické správě generální stávka?

Na listopadové události roku 1989 zavzpomínala také pamětnice, která svou kariéru začala ještě jako referentka nákupu socialistické Technické správy města Gottwaldova: „Generální stávka v Technické správě nebyla, protože odpady se prostě svézt musely. To chápali i naši dělníci. Takže do stávky jsme se zapojili jen nějakou symbolickou formou. Přesto si tehdejší ředitel předvolal lidi z kanceláří a varoval nás, ať se revoluce neúčastníme, protože nebude mít dlouhého trvání.“

Z příspěvkové organizace korporací

Podle pramenů dostupných ve Státním okresním archivu Zlín byly v roce 1992 ve hře dva návrhy, jakou cestou by se mělo zajišťování veřejně prospěšných služeb ve Zlíně dále ubírat. Oba návrhy zajímavým způsobem ukazují, jak se v porevoluční atmosféře uvažovalo o veřejném a soukromém sektoru. Příkladem společnosti, kde se oba tyto segmenty prolínaly, byla tehdejší Technická správa. Účelem její transformace bylo najít rovnováhu mezi ekonomickou životaschopností organizace a zajištěním spolehlivých komunálních služeb pro občany Zlína a okolí.

První návrh vzešel od firmy „Ing. J. Kubů, CSc. – organizační poradenství Praha“, která v srpnu 1992 doporučila městu Zlínu rozdělit níže jmenovaná jednotlivá střediska tehdejší Technické správy na samostatné obchodní společnosti s ručením omezeným, případně část z nich podřídit přímo městu jako rozpočtová zařízení. V případě zimních lázní například návrh městu Zlín doporučoval „vytvořit zájmové sdružení právnických osob (...) s tím, že členem sdružení bude i Úřad města Zlína.“ Naopak péči o veřejnou zeleň mělo dle návrhu „zařadit jako rozpočtovou nebo příspěvkovou organizaci pod Odbor životního prostředí a zemědělství města Zlína“.

Pod Technickou správou města Zlína spadala na počátku 90. let tato střediska:

- 1) zimní lázně
- 2) veřejná zeleň
- 3) krematorium a hřbitovy
- 4) veřejné osvětlení
- 5) komunikace
- 6) hospodářská správa
- 7) čištění města
- 8) tuhý odpad
- 9) skládka

Při transformaci Technických služeb se objevil návrh na vyjmutí veřejného osvětlení a péče o něj z jejich portfolia. Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín.

V září 1992 firma ENCO Praha, zastoupená Janem Charuzou, vyhodnotila původní návrh Organizačního poradenství Praha. Charuza kritizoval návrh Organizačního poradenství za nedostatek ekonomických údajů a upozornil, že pouhé rozdělení Technické správy města Zlína na menší subjekty finanční ztrátu neodstraní, spíše naopak. Proti tomu postavilo ENCO vlastní návrh, který spočíval ve vytvoření jedné korporace, a to buď společnosti s ručením omezeným, nebo akciové společnosti. Argumentovalo přitom vazbami mezi různými činnostmi Technické správy, například společným zásobováním a skladovým hospodářstvím v areálu v Loukách. Jako jediné smysluplné rozdělení navrhoval Charuza ze společnosti ENCO oddělení zimních lázní a případně veřejného osvětlení. Zatímco k oddělení lázní nakonec později přece jen došlo (viz další kapitoly), v případě veřejného osvětlení se vývoj nakonec ubíral opačným směrem, kdy byl soubor veřejného osvětlení později ve dvou vlnách převeden z majetku města do majetku Technických služeb, které se o něj s úspěchem starají dodnes.

Proč ne akciová společnost?

Transformaci příspěvkové organizace na akciovou společnost návrh konzultantů z firmy ENCO zcela nevylučoval, ale uváděl možné komplikace – především vedení agendy akcií, obligací a vyplácení dividend. Zřejmě proto město nakonec dalo přednost druhé variantě – společnosti s ručením omezeným.

Majetek za miliardu Kčs

Majetek města, o který se Technická správa na počátku 90. let starala (tzv. majetek obsluhovaný), měl podle odhadu z roku 1991 hodnotu necelé miliardy tehdejších československých korun. Proti tomu tzv. majetek obslužný (například vozový park, technika atd.) měl cenu asi 61 milionů Kčs.

Správná volba?

Nikdy už se nedozvíme, kudy by se dějiny ubíraly v případě, že by skutečně k „rozdrobení“ tehdejší Technické správy města Zlína na jednotlivá střediska došlo. Je ovšem jasné, že od 20. do 90. let minulého století se náročnost údržby Zlína v mnohém zvýšila. Sektor komunálních služeb v průběhu těchto let postupně získával svou moderní podobu a také v dalších městech se vyvíjel směrem k jednotně řízeným organizacím. Hodnotitel společnosti ENCO se proto oprávněně podívoval původnímu transformačnímu návrhu, který doporučoval Technickou správu města Zlína rozdělit na teoreticky nezávislé podnikatelské subjekty. Tím by se totiž komunální služby v podstatě vracely ke kořenům, kdy se například údržba města a údržba areálu Baťova koncernu, později národního podniku Svit, řešila odděleně. V praxi by navíc takovéto řešení narazilo na silnou provázanost jednotlivých středisek, která sdílela areál Technické správy v Loukách a také si personálně vypomáhala v případě kalamit a nečekaných událostí. Jednoduše řečeno, v 90. letech již model z první poloviny století nebyl vyhovující. O nevhodnosti takového řešení získáme představu i z leteckého pohledu na centrum Zlína, který se v průběhu 20. století proměnil z maloměsta v krajskou metropoli.

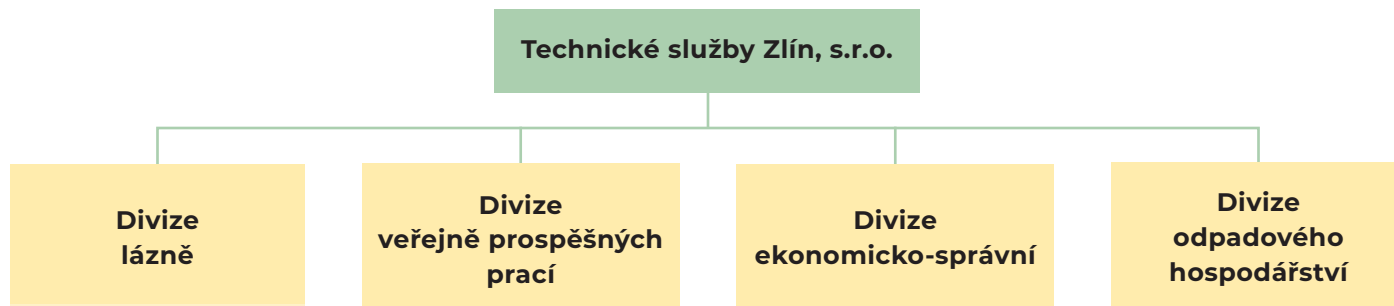

*Letecký pohled na centrum Zlína směrem k Vizovicím.
Archiv TS Zlín.*

Nový začátek a hledání cesty (1994–2000)

Z rozhodování o formě organizace nakonec vyšel vítězný návrh na transformaci Technické správy z příspěvkové organizace na společnost s ručením omezeným, která oficiálně vznikla 1. července 1994, přičemž zakladatelem a jediným vlastníkem bylo statutární město Zlín. Druhou polovinu roku 1994 vedení společnosti v čele s tehdejším

ředitelem Ing. Vladimírem Šebestou věnovalo stabilizaci nově založené organizace tak, aby byla v nové formě schopná plnit své základní funkce. Poměrně rychle se ale začalo orientovat na její budoucnost a rozvoj. Základním schématem, na jehož půdorysu firma fungovala až do roku 2000, bylo divizní uspořádání (viz schéma níže).

Organizační schéma Technických služeb Zlín s.r.o. v letech 1994–2000.

Technické služby v nájmu

Technické služby Zlín v polovině 90. let trpěly zastaralým vybavením, zejména nevyhovujícím vozovým parkem, a zanedbanou infrastrukturou. Jako problematické dědictví způsobu transformace se projevilo také to, že většina tzv. obsluhovaného majetku (v roce 1995 byla jeho hodnota již „jen“ cca 210 milionů Kč), byla v držení města Zlína a Technické služby si jej pouze pronajímaly. K určitému narovnání této situace došlo až v roce 1999, kdy část majetku ve formálním vlastnictví města Zlína přešla do vlastnictví společnosti. Tím se vlastní jmění společnosti zvýšilo na 76,5 milionu Kč. Bez ohledu na tuto skutečnost Technické služby v průběhu 90. let postupně investovaly do nového zařízení a techniky – například v roce 1995 to bylo celkem 16 milionů Kč vynaložených především na nákup linky na třídění komunálního odpadu.

Třídící linka v areálu Technických služeb Zlín, Louky, konec 90. let. Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín.

Divize veřejně prospěšných prací

Od počátku se jednalo o nosnou divizi společnosti, pod kterou spadala většina služeb poskytovaných Technickými službami Zlín. Do jejího portfolia spadala péče o veřejné osvětlení, provoz tržiště, údržba chodníků a komunikací a jejich opravy, správa parkovišť, úklid města, svoz odpadu a další veřejně prospěšné služby. V roce 1997 přibyla tzv. pasportizace majetku – jednalo se o vytváření digitálních map městské infrastruktury, například veřejného osvětlení, zastávek MHD, odpadkových košů a podobně.

Co je Spolek veřejně prospěšných prací?

V roce 1991 vznikl Spolek veřejně prospěšných prací, jehož cílem je sdružovat organizace a odborníky v oblasti veřejně prospěšných služeb. Pořádá odborné semináře, konference nebo školení seznamující členy s novinkami v oboru. Vedle toho se stará také o neformální seznamování svých členů – například organizuje sportovní turnaje.

Divize lázně

Jak jsme popsali v kapitole o transformaci, od počátku nebylo jasné, zda se zimní lázně vůbec mají stát součástí nově založených Technických služeb, nebo by bylo lepší je vyčlenit jako samostatný subjekt. Po celá 90. léta nakonec tato divize zůstala součástí Technických služeb Zlín. Průběžně rostl počet návštěvníků a objevily se také návrhy na přebudování menšího 25metrového bazénu na aquapark s různými atrakcemi. Roční počty návštěvníků šplhaly v 90. letech k půl milionu lidí! Například v roce 1996 navštívilo areál lázní 455 264 lidí, přičemž nejvíce lákal ke koupání měsíc srpen. Desetiletý rekord padl roku 1997, kdy právě v srpnu navštívilo lázně 57 634 lidí. Naopak velmi nízká návštěvnost (32 984 lidí) byla v předchozím měsíci červenci, kdy celou Moravu zasáhly katastrofální povodně. Přes očividnou popularitu lázní u občanů města Zlína nakonec projekt vybudování aquaparku nebyl realizován a celá divize byla roku 2000 od společnosti oddělena. Lázně spolu s dalšími koupališti dnes spravuje jiná městská společnost – STEZA Zlín.

Divize odpadového hospodářství

Už v roce 1995, kdy struktura divize teprve vznikala, dokázala převzít od Úřadu města Zlína poměrně komplexní problematiku skládky Suchý důl, ze které odtěžila část nebezpečného odpadu, jenž uložila na jiné, zabezpečené skládce. V tomto roce byl také zahájen provoz třídrný separovaných odpadů, jejímž úkolem bylo vytrdit z komunálního odpadu druhotně využitelné suroviny, tehdy především papír, sklo a v menší míře i plasty. Vzhledem k omezené kapacitě třídící linka zpočátku zpracovávala odpad pouze z oblasti Jižních Svahů a Obecin.

Ve druhé polovině 90. let pak význam celé divize narůstal. Také množství vytrřiděného odpadu prudce stoupalo. V roce 1996 bylo vytrřiděno 338 tun odpadu, v roce 2000 už to bylo 1972 tun, tedy téměř 6x tolik! Kromě třídící linky zavedly ve Zlíně Technické služby v 90. letech z dobového hlediska další novinku – sběrné dvory. První z nich byl roku 1998 otevřen přímo v areálu Technických služeb ve Zlíně-Loukách. Na sběrný dvůr mohli občané ukládat například nebezpečný odpad, pneumatiky, dřevo, kovy, stavební suť a další materiály, které by jinak končily na černých skládkách. Jeho služby jen za první půlrok provozu využilo 2580 občanů.

Z hlediska množství sice spíše okrajovou, ale společen-

sky významnou funkcí této divize byl od roku 1996 také svoz zdravotnického odpadu a nevyužitých léčiv z Baťovy nemocnice a lékáren v okrese Zlín, později také z Nemocnice Atlas (dnes EUC Klinika Zlín) a od soukromých lékařů. V roce 2000 dosáhlo množství těchto nebezpečných odpadů 50 tun.

Areál Suchý důl, kde se dnes nachází centrum komplexního zpracování odpadů, fotovoltaická elektrárna nebo kompostárna. Archiv TS Zlín.

Expanze a péče o životní prostředí (2000–2014)

Roku 2000, po šesti letech existence Technických služeb Zlín, s.r.o., došlo k zásadní reorganizaci celé společnosti. Spolu s vyčleněním zimních lázní z TS Zlín (1. 4. 2000) bylo rozhodnuto o změně vnitřního uspořádání – z divizního na útvarové. Smyslem této změny bylo zefektivnit chod celé společnosti i její řízení. Vznikl obchodně-technický, ekonomický, a provozní útvar, přičemž tyto útvary se dále dělily na jednotlivá střediska. Technické služby pod vedením ředitele Ing. Františka Kostelníka s počátkem nového tisíciletí začaly také klást větší důraz na vztahy s veřejností a marketing – vzniklo kontaktní místo pro občany a poprvé byly také spuštěny internetové stránky společnosti. Vzhledem k celospolečenskému vývoji a trendům bylo také nutné intenzivně monitorovat a následně zmenšovat dopad činnosti Technických služeb na životní prostředí, což se projevilo jak ve strategických plánech organizace, tak v jejím každodenním provozu. Mnohé změny, zejména v legislativní oblasti, vyplynuly ze vstupu České republiky do Evropské unie, ke kterému došlo 1. května 2004.

V roce 2002 zasáhly především Čechy katastrofální povodně. Pracovníci Technických služeb Zlín, kteří měli zkušenosti s odklizením následků po podobně rozsáhlých povodních na Moravě roku 1997, tehdy vyrazili pomáhat do Českých Budějovic. Na snímku odjíždí kolona těžké techniky z areálu v Loukách. Archiv TS Zlín.

EMS – péče o životní prostředí ve třech písmenech

Péče o životní prostředí je cíl, ke kterému je nutné naplánovat cestu. Ta měla v případě TS Zlín podobu tzv. EMS, což je zkratka z anglického *environmental monitoring system*, tedy systém sledování dopadů na životní prostředí. Zavádění EMS mělo řadu podob a docházelo k němu v TS Zlín již od roku 1997, kdy byl realizován projekt „Od čistší produkce k environmentálnímu managementu“, který měl „zajistit opatření ke snížení emisí a k zakotvení myšlenky preventivní ochrany životního prostředí ve všech oblastech činnosti“. Od roku 2000 však tento proces skutečně nabral obrátky – k 1. dubnu byla v Technických službách zřízena pozice ekologa (rozhovor s Ing. Ladislavem Vašinou, který ji vykonává od roku 2000 dodnes, najdete na s. 57). Kromě něj na zavádění pracoval tým tvořený zástupci všech útvarů.

Zelené projekty

Příkladů, jak se Technické služby Zlín zapojily do péče o životní prostředí, je více. Jedním z nich je nepochybně výstavba fotovoltaické (solární) elektrárny, která byla uvedena do provozu roku 2008 v areálu Suchého dolu. Na rekultivované části skládky bylo umístěno 1144 solárních panelů o celkovém výkonu 200,1 kWp (špičkový výkon v ideálních podmínkách, pozn.). Jak

Ekolog vzpomíná

Ing. Ladislav Vašina, ekolog Technických služeb Zlín, vzpomíná na počátky zavádění postupů šetrnějších k životnímu prostředí na konci 90. let: „Například jsme otevírali první sběrné dvory ve Zlíně, nebo jsme spustili třídící linku v našem areálu. Zpříšňovala se i legislativa – první zákon o odpadech měl pouhých 17 paragrafů, zatímco dnes platný zákon o odpadech jich má 159.“

se ukázalo, jednalo se o prozíravé rozhodnutí, protože v následujících letech generovala elektrárna Technickým službám významné příjmy. Další ukázkou, jak Technické služby Zlín pracovaly na snižování své ekologické stopy, byl projekt Zelená firma zaměřený na odběr elektrospotřebičů a baterií, do kterého se zapojily taktéž roku 2008. Nejprestižnějším oceněním, kterého se Technickým službám Zlín dostalo, byla cena Evropské komise GreenLight udělená za snížení spotřeby energie při provozování veřejného osvětlení, jehož roční spotřeba mezi lety 2002 a 2013 ve Zlíně klesla o 42,5 %!

Rozdělení – Zlín a Zlínsko

Od roku 2000 TS Zlín úspěšně rozšiřovaly řady svých zákazníků, pro které zajišťovaly svoz odpadu a případně další služby. Zatímco v roce 2002 měly Technické služby Zlín uzavřeno 160 smluv o svozu odpadu se soukromými firmami, v roce 2014 již svážely odpad pro 1 200 firem. Už od počátku tisíciletí byly Technické služby Zlín také široce rozkročeny, co se týká působnosti v regionu – zajišťovaly svoz odpadu pro více než tři desítky obcí na Zlínsku.

I po odloučení zimních lázní zůstalo portfolio poskytovaných služeb široké – společnost provozovala městské tržiště Pod Kaštany, spravovala parkoviště a parkovací zóny ve Zlíně, a dokonce i kryt civilní obrany na Kvítkové, zajišťovala běžnou i zimní údržbu silnic a svoz odpadu, udržovala a rekonstruovala soubor veřejného osvětlení ve Zlíně, provozovala skládku Suchý důl a na jeho rekultivované etapě provozovala fotovoltaickou elektrárnu. O vzorný chod všech těchto činností se staraly průměrně asi dvě stovky zaměstnanců.

V roce 2014, kdy Technické služby Zlín slavily 20. výročí svého založení, došlo ke vzniku nové společnosti Technické služby Zlínsko s.r.o. Ta měla od TS Zlín postupně převzít část její agendy, zejména svoz odpadu pro obce a firmy na Zlínsku a provozování fotovoltaické elektrárny.

Vozidlo TS Zlín z počátku tisíciletí. Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín.

Důvody rozdělení byly především legislativní – bylo nutné dostát povinnostem vyplývajícím ze zákona o veřejných zakázkách. Tehdejší ředitel, Ing. František Kostelník, v bilancování o uplynulých 20 letech psal: „Rozdělením společnosti se možná uzavírá jedna etapa činnosti společnosti Technické služby Zlín s.r.o. a na ni by měla plynule navázat etapa následující.“ Dnes obě společnosti fungují samostatně, aniž by zákazníci pocítili kvalitativní rozdíl v úrovni poskytovaných služeb.

Vyplatí se městu Technické služby?

V roce 2014, kdy se rozdělením uzavírala jedna kapitola existence Technických služeb, byl prostor také na bilančování. Technické služby k tomuto roku provozovaly šest městských parkovišť (v předešlých letech přišly o provoz parkoviště u ZOO Lešná a v důsledku stavby OC Zlaté jablko také o parkoviště na ulici Kvítková) s kapacitou cca 700 parkovacích míst a dalších 400 míst obsluhovaly pomocí 18 parkovacích automatů. Dále provozovaly dvě veřejná WC a tržiště Pod Kaštany, které tou dobou nabízelo 114 prodejních míst. Co se týká veřejného osvětlení, staraly se Technické služby na území města Zlína v roce 2014 o 11 200 světelných bodů. Technické služby také zajišťovaly v roce 2014 svoz odpadu z 20 550 svozových nádob. Vozový park se skládal z osmi desítek nejrůznějších vozidel a mechanismů. Technické služby také provozovaly fotovoltaickou elektrárnu – průměrná roční tržba z jejího provozu činila cca 3 miliony Kč. V neposlední řadě Technické služby přispívaly do městského rozpočtu nájmem za pronajatý majetek a také nepřímo skrze dotaci, která od společnosti EKO-KOM plynula do městského rozpočtu a její výše se odvíjela od činnosti Technických služeb. Mezi lety 2001 a 2014 tak Technické služby Zlín přispívaly nejen k zajištění bezproblémového chodu města, ale i k jeho ekonomické stabilitě a rozvoji.

Kabel až do Prahy

Středisko veřejného osvětlení Technických služeb Zlín se stará nejen o více než 11 tisíc světelných bodů, ale také o 300 kilometrů kabeláže vedoucí mezi nimi! To je stejná délka, jakou urazíte při cestě po dálnici ze Zlína do Prahy.

Buňka výběrčího na parkovišti u ZOO Lešná, které dříve spravovaly Technické služby. Archiv TS Zlín.

Třetí dekáda ve znamení automatizace a modernizace (2014–2024)

Do třetího desetiletí své existence vstoupila firma Technické služby Zlín v dobré kondici. Poté, co v průběhu roku 2015 fakticky proběhlo rozdělení společnosti na Technické služby Zlín a Technické služby Zlínsko, se ukázal model dvou spolupracujících společností jako velmi funkční – obě dosáhly dobrého hospodářského výsledku a podařilo se jim udržet své stálé zákazníky. Zároveň bylo jasné, že firma nemůže usnout na vavřínech a bude nutné sledovat a zavádět nejmodernější trendy v oblasti veřejně prospěšných služeb. Začínaly se skloňovat pojmy jako „SMART city“, tedy inteligentní město, a bylo jasné, že Zlín se ve SMART city může proměnit jen tehdy, pokud dojde k široké spolupráci městských organizací i soukromých subjektů. Pokud tedy Technické služby Zlín již dříve byly excelentní firmou s dobrým renomé, nově bylo nutné ještě intenzivněji spolupracovat s dalšími podobně excelentními organizacemi ve Zlíně na jejich vzájemném propojení.

Letecký pohled na areál Technických služeb Zlín, v pozadí zástavba čtvrti Louky. Archiv TS Zlín.

Technické služby a informační doba

Technické služby musely ve třetí dekádě učinit kroky směrem k digitalizaci a informatizaci společnosti. Jedním z nich bylo například zavedení nového informačního systému. Tento krok zefektivnil řízení společnosti a také umožnil její propojení s jinými organizacemi, například se systémem Městské policie Zlín. Většinu nákladů na jeho zavedení navíc pokryla dotace. Další pozoruhodnou technologickou novinkou bylo vybudování vlastní meteorologické stanice v Jaroslavicích. Ta sama sleduje stav komunikace, teplotu vzduchu i vozovky, vlhkost vzduchu nebo intenzitu srážek. Kromě toho je napojena na silniční meteorologický informační systém METIS. Dispečeri TS Zlín mají od roku 2018 k dispozici také informace z obdobné stanice Dopravní společnosti Zlín-Otrokovice na Jižních Svazích a stanice společnosti CROSS v Malenovicích. Technické služby tím prokázaly, že jsou organizací, která je schopná fungovat v součinnosti s dalšími městskými i soukromými subjekty.

K vývoji v duchu nových trendů docházelo i v oblasti vztahů s veřejností a komunikace. Byly spuštěny nové webové stránky, které občanům i firmám usnadnily orientaci v nabízených službách a umožnily na dálku získat potřebné informace i vyřídit různé požadavky. Vzhledem k narůstajícímu významu sociálních sítí si Technické

služby Zlín založily profil na Facebooku, který usnadnil přímou komunikaci s občany města. Jeho prostřednictvím nechávají veřejnost nahlédnout také do svého každodenního chodu a ukazují různé zajímavosti, například jak se čistí semaforey nebo jak vypadá provoz třídící linky.

Specifickou oblastí v případě Technických služeb je průběžná obměna vozového parku. V náročných podmínkách komunálních služeb je totiž velká část techniky využívána celoročně, někdy i ve dvousměnném provozu, což značně omezuje její životnost. V praxi se dá v těchto podmínkách provozovat technika za rozumné náklady maximálně do sedmi let stáří. Obměnu vozového parku naštěstí částečně kryjí dotační programy, díky kterým se flotila Technických služeb rozšířila také o elektromobily. Plný přechod na elektromobilitu je ovšem v případě Technických služeb limitován nedostupností nebo malým výběrem elektrovozů v určitých segmentech, například v oblasti nákladních svozových automobilů.

Ředitelé od roku 1994

- Ing. Vladimír Šebesta (1994–1997)
- Ing. František Kostelník (1997–2015)
- Ing. Jakub Černocho (2015–dodnes)

Ukázka vozového parku různých středisek Technických služeb Zlín. Archiv TS Zlín.

Suchý důl – ze skládky komplexním centrem

Svoz odpadu a jeho zpracování zůstává jednou z nejviditelnějších činností, které si občané Zlína spojují s Technickými službami Zlín. Proto ani v této oblasti společnost v poslední dekádě svého vývoje neusnula na vavřínech a investovala do inovací a rozvoje. Kromě průběžné obnovy vozidel zajišťujících svoz odpadu byly například svozové nádoby vybaveny čárovými kódy a posádky svozových vozů jejich čtečkami. Odpadkové koše byly zase vybaveny čipy, které při vyprazdňování koše komunikují s přijímačem ve vozidle. Na Suchém dole bylo zbudováno centrum pro komplexní nakládání s odpady, které zahrnuje kromě skládky také kompostárnu nebo multifunkční plochu pro dotřídování odpadu. Kromě zavádění nových technologií a služeb dochází také k rozšíření kapacity služeb již zavedených a občany vyžadovaných – například prodloužení provozní doby sběrných dvorů, častější realizace mobilních svozů nebo rozšíření lokalit svozu biologicky rozložitelného odpadu.

Při svozu odpadu 4x kolem rovníku

Při svozu odpadu najely v roce 2021 posádky svozových vozů ve Zlíně přes 160 tisíc kilometrů. To je asi tolik, jako by čtyřikrát objely po rovníku celou zeměkouli!

Návštěvnost sběrných dvorů

Sběrné dvory, kam mohou občané odkládat nebezpečný, neskladný či jinak problematický odpad, jsou ve Zlíně hojně využívány. V letech 2014–2024 jejich služeb každoročně využilo okolo 30 000 lidí. Nejvytíženější je sběrný dvůr na Zálešné, kde za rok odloží odpad asi 20 000 občanů.

Rekonstrukce tržště Pod Kaštany

Tržště Pod Kaštany je svým umístěním poblíž náměstí Míru vynikajícím místem, kde mohou pěstitelé a výrobci ze Zlína i okolí nabízet své produkty. Prodej zde začal roku 1973 a již za socialismu provoz tržště spadl do portfolia Technické správy Gottwaldova. Lidé sem tedy již více než 50 let míří za nákupem zemědělských produktů, lesních plodů, květin, sazenic, vajec, medu, bylin, lokálních a řemeslných výrobků, a podobně.

Od října roku 2021 procházel areál rozsáhlou rekonstrukcí, během které bylo provizorní tržště umístěno na parkovišti Gahurova. V dubnu 2023 byl zahájen provoz rekonstruovaného tržště. Původní kapacita 114 prodejních míst se sice po rekonstrukci snížila na 70, ale došlo ke zvýšení komfortu prodejců i zákazníků a také rozmanitosti nabízeného sortimentu. Díky zavedení rozvodů elektřiny a vody k některým prodejním stolům mohli prodejci nově začít nabízet sýry, uzeniny a další potraviny, jejichž prodej zde dříve z hlediska hygienických předpisů kvůli chybějícímu přístupu k vodě nebyl možný. Z provozního hlediska také došlo ke změnám – zatímco dříve měly Technické služby Zlín tržště Pod Kaštany přímo v nájmu, po rekonstrukci jej pouze spravují.

Tržště Pod Kaštany před rekonstrukcí v letech 2021–2022 (nahore) a po ní (dole). Archiv TS Zlín.

Dispečink jako centrální mozek Zlína

Od počátku existence Technických služeb Zlín byla jednou z jejich významných činností správa parkovišť. Přestože o některá z nich časem přišly (viz přehled parkovišť níže), po celých 30 let jejich existence zůstávají zlínská parkoviště z velké části doménou Technických služeb. I na jejich provozování se projevil technologický pokrok. Zatímco dříve parkoviště obsluhovali výběrčí sedící přímo v buňce na parkovišti, postupně docházelo k modernizaci a automatizaci provozu parkovišť přes systémy CROSS PARK PS2 až k dnešnímu modernímu systému CROSS PARK PS4. Pro potřeby všech parkovišť byl zřízen dispečink v areálu Technických služeb Zlín. Pracovníci dispečinku dozorují v režimu 24 hodin denně a 7 dní v týdnu vzdáleně provoz na jednotlivých parkovištích prostřednictvím kamer, a zákazníci mají možnost se kdykoliv spojit s dispečerem přes intercom z jakéhokoliv zařízení parkoviště.

Jak si výběrčí krátili čas?

Na dobu, kdy se ještě na parkovištích střídali výběrčí poplatků, zavzpomínal Josef Kalus: „Čas v buňce jsme si krátili posloucháním rádia nebo čtením, protože mobily ještě nebyly. Pamatuju si, že ženské hodně pletly, to já jsem bohužel neuměl.“

Parkoviště ve správě Technických služeb Zlín (v závorce rok ukončení provozování, u aktuálně provozovaných kapacita)

Kvítková (do r. 2006)	Lešná (do r. 2012)
Nad Tržnicí (dříve OD Prior, 107)	Gahurova (79)
Březnická (55)	Velké kino (224)
Městské divadlo (46)	Bartošova (51)

Technickém služby ve víru krizi

Od počátku projevů pandemie covid-19 v Česku byly prioritami vedení společnosti bezpečnost a zdraví zaměstnanců. Zajistit v těchto podmínkách obvyklou úroveň různých služeb bylo nepochybně výzvou. Technické služby byly zodpovědné za služby nezbytné pro bezproblémový chod města – například za nepřetržitý svoz odpadu, údržbu komunikací, funkční veřejné osvětlení a podobně. Některé následky pandemie pak vyplývaly z různých zavedených omezení – například snížení výběru parkovného, protože lidé více pracovali z domu. Výrazně také na území města přibýlo černých skládek, které bylo nutné likvidovat, což mohlo souviset s vynuceným omezením provozu sběrných dvorů. Díky preventivním firemním opatřením se podařilo udržet kvalitu poskytovaných služeb na dobré úrovni, ačkoliv v průběhu pandemie docházelo k jejich dílčím omezením (např. provoz tržiště nebo sběrných dvorů).

Jinou významnou událostí, která negativně zasáhla Českou republiku, bylo ničivé tornádo síly F4, které se v červnu 2021 prohnalo několika obcemi na jižní Moravě. Do jedné z nich, Moravské Nové Vsi, vyrazily pomáhat také Technické služby Zlín – konkrétně zde byli nasazeni dva zaměstnanci, jeden velký nákladní vůz, tři kontejnery a jeden nakladač. Technické služby nebyly ušetřeny

ani dopadů rostoucích cen energií, které byly pro společnost založenou na mobilitě velkou výzvou. Zde se ukázala klíčovou podpora statutárního města Zlína jako zřizovatele Technických služeb, kdy společný nákup elektřiny a plynu městskými organizacemi umožnil optimalizovat náklady na snesitelnou úroveň. Zároveň Technické služby Zlín pomáhaly městu svými dodávkami bioplynu jímaného na skládce Suchý důl, který využívá jako palivo městská teplárna.

SMART – chytré inovace

Od roku 2015 došlo také k mnoha významným technologickým inovacím. Za zmínku stojí například vybudování centrálního dohledu nad parkovišti v areálu Technických služeb v Loukách, dále instalace osmi nových parkovacích automatů nebo převzetí závorového systému a informačních tabulí ve Zlíně, které byly součástí projektu SMART a informují například o aktuální kapacitě parkovišť. Dále byla postavena nová přístavba pro dispečink zimní údržby, v již existujících prostorách byl zřízen nový dispečink svazu odpadu. Technické služby Zlín také pracovaly na komplexním řešení odpadového hospodářství, které zahrnuje přípravu na modernizaci dotřídovací linky nebo zvýšení kapacity kompostárny na Suchém dole.

Součástí flotily Technických služeb Zlín jsou dnes i elektromobily, jejichž pořízení bylo podpořeno z dotačního programu. Archiv TS Zlín.

Historie Technických služeb Zlín v obrazech

Rozestavěné sklady pro posypovou sůl a další sypké materiály v areálu v Loukách, rok 1977. Koncepce rozvoje Technické správy města Gottwaldova do roku 2000, osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.

Čerstvá novostavba provozní a administrativní budovy areálu v Loukách, rok 1977. Dnes je již budova tepelně izolována a část její energetické spotřeby pokrývají solární panely. Koncepce rozvoje Technické správy města Gottwaldova do roku 2000, osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.

Rozestavěná budova krematoria na Lesním hřbitově. Správa krematoria a hřbitovů dříve náležela pod Technickou správu města Gottwaldova. Koncepce rozvoje Technické správy města Gottwaldova do roku 2000, osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.

Dnes již uzavřená skládka v místní části Zlín-Klečůvka, kterou Technická správa města Gottwaldova využívala před otevřením skládky na Suchém dole. Koncepce rozvoje Technické správy města Gottwaldova do roku 2000, osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.

Čís.	Středisko	Počet pracovníků v roce		
		1976	1985	2000
II.	Čištění ulic a veřejných prostranství	58	93	127
III.	Odvoz TDO	60	86/46/ ^x	130/54/ ^x
IV.	Likvidace TDO /spalovna/	3	3	3/11/ ^{xx}
V.	Doprava	17	21	31
VI.	Veřejné osvětlení	20	24	36
VII.	Dopravní a orientační značky a informační hodiny	2	3	4
VIII.	Veřejné záchodky	10	20	30
IX.	Veřejná zeleň	20	52	74
X.	Údržba místních komunikací	33	45	51
XI.	Hřbitovy	11	8	8
	Krematorium /v roce 1977/	14	19	19
XII.	Údržbářská dílna pro opravu mechanismů	8	12	24
	Pracovníci v hospodářské správě, kotelna, strážní, atd.	10	14	18
	Celkem	266	400 /360/ ^x	555 /479/ ^x /488/ ^{xx}

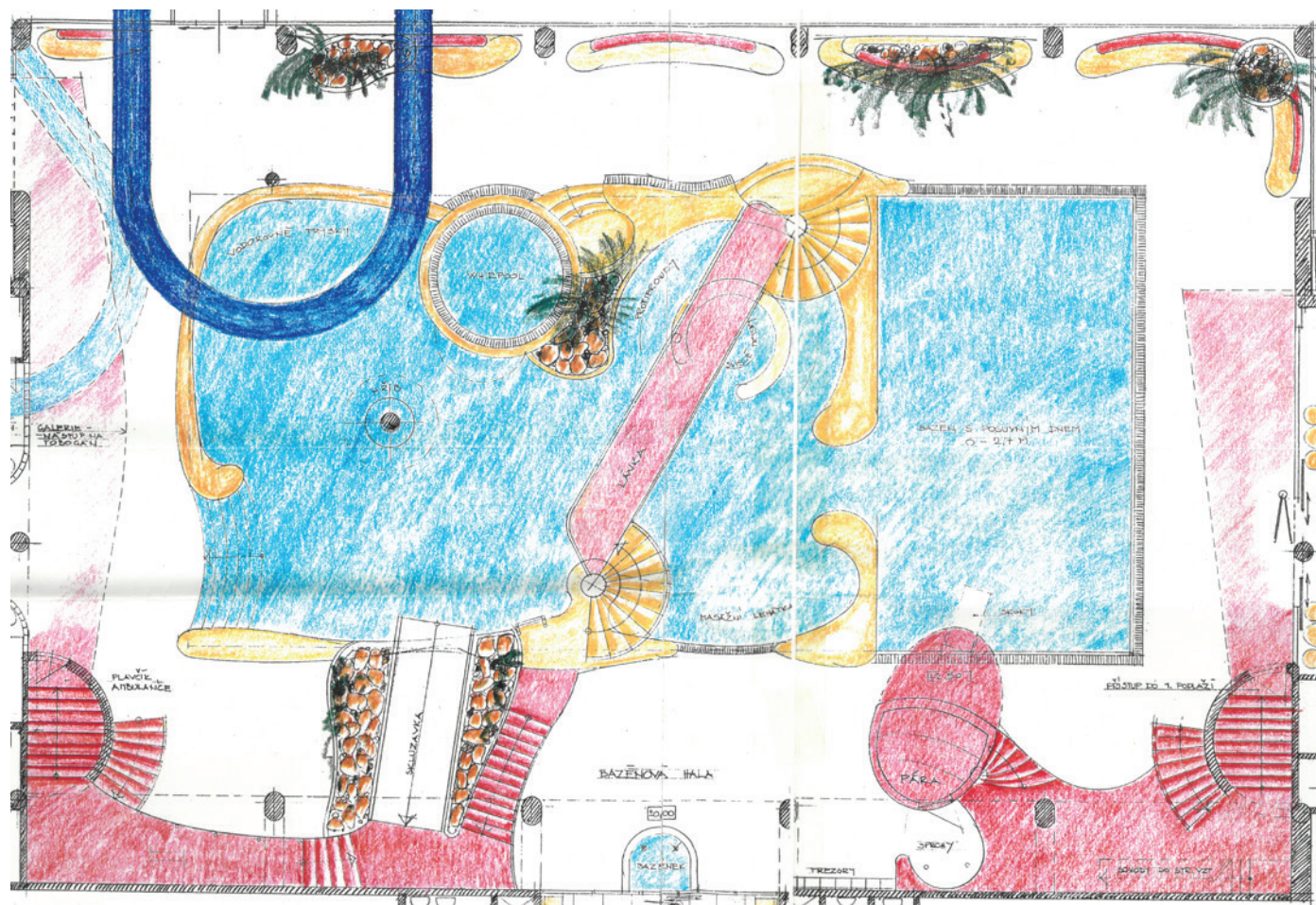
Předpokládaný vývoj počtu zaměstnanců Technické správy města Gottwaldova do roku 2000 vydaný roku 1977. Proč dnešní Technické služby Zlín zaměstnávají asi polovinu tohoto počtu lidí? Tehdejší gottwaldovská aglomerace byla mnohem větší než dnešní Zlín a Technická správa města Gottwaldova zahrnovala provozy (například veřejnou zeleň, hřbitovy nebo krematorium), které již nejsou součástí Technických služeb Zlín. Roli zřejmě sehrála také narůstající efektivita práce a rozsáhlejší mechanizace a automatizace činností, než s jakou počítala prognóza. Koncepce rozvoje Technické správy města Gottwaldova do roku 2000, osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.

Pod Technickou správou města Gottwaldova fungovaly také zimní lázně, které se za socialismu oficiálně jmenovaly Plavecký areál 40. výročí osvobození. Větší, 50metrový bazén (vlevo) byl uveden do provozu roku 1984. Archiv TS Zlín.

U menšího, 25metrového bazénu (vpravo) se po roce 1989 uvažovalo o přebudování na „americkou kuželnu“ nebo aquapark s atrakcemi. Nakonec si zachoval svůj původní účel. Zimní lázně dnes spravuje společnost STEZA Zlín. Archiv TS Zlín.

Při různých mimořádných událostech poskytují Technické služby Zlín svou techniku i personál postiženým obcím. Na snímku vozidlo Technických služeb využité k převozu humanitární pomoci během povodní na Moravě roku 1997. Archiv TS Zlín.

Na snímku vidíte originální využití černých svozových nádob jako přepravních kontejnerů pro dezinfekční prostředky. Archiv TS Zlín.

◀ *Návrh nového, nikdy nerealizovaného aquaparku (na vedlejší stránce) pochází zřejmě z konce 90. let, kdy byly zimní lázně jednou z divizí Technických služeb Zlín a uvažovalo se o přebudování menšího 25metrového bazénu na vodní park s atrakcemi. Osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.*

*Rekultivovaná etapa skládky na Suchém dole
připravená na osazení panely fotovoltaické elektrárny.
Rok 2007. Magazín Komunální technika, č. 7, 2008.
Osobní archiv Ing. Františka Kostelníka.*

*Příprava nové etapy skládky na
Suchém dole, rok 2007.
Magazín Komunální technika, č. 7,
2008. Osobní archiv Ing. Františka
Kostelníka.*

Vozy Technických služeb Zlín si veřejnost může kromě každodenního provozu prohlédnout také při mimořádných příležitostech. Zde vystavené na náměstí Míru v centru Zlína spolu s ukázkami svozových nádob při příležitosti 10. výročí založení Technických služeb Zlín, rok 2004. Archiv TS Zlín.

Vystavenou flotilou Technických služeb se mohli návštěvníci pokochat také na Dni otevřených bran v červnu roku 2024. Archiv TS Zlín.

Josef Kalus

**pracovník na vážnici
sklárky Suchý důl*

„Na skládku nám přivezli i funkční piano“

Na skládce už jsem zažil leccos, například zásah pyrotechniků, protože se mezi odpadky z vyklizených městských bytů objevila atrapa bomby. Jindy nám zase přivezli starožitné piano, na které můj tehdejší nadřízený začal hned vedle stroje na šrotování odpadu hrát,“ vzpomíná pan Kalus na své zážitky ze Suchého dolu.

Z mlékaře šatnářem v lázních

Pan Josef Kalus pracuje již téměř 20 let na vážnici skládky Suchý důl. Svým vzděláním však původně mířil do úplně jiného oboru. Zlínský rodák, který své dětství prožil v místní části Mladcová, se totiž nejdříve začal učit na řezníka-uzenáře, brzy ale přešel na obor biochemie v mlékárenském průmyslu. „*Podnik Lacrum nám tehdy jako mlékárenským učňům platil internát, jízdné a nějaké kapesné, ale za podmínky, že po vyučení budeme v podniku nějakou dobu pracovat,*“ vysvětluje pan Kalus, jak se dostal ke svému prvnímu zaměstnavateli, u kterého pracoval až do roku 1990. „*V Lacrumu jsem nebyl úplně spokojený s přidělenou prací. Po revolu-*

„Bál jsem se, že pro mladého kluka se nehodí vytírat podlahy.“

ci taky nebylo jisté, co se s podnikem stane. Z těchto důvodů jsem nakonec dal výpověď a začal se poohlízet po nové práci,“ vzpomíná na porevoluční peripetie. Strýc pana Kaluse, pan František Palisa, na začátku 90. let pracoval v zimních lázních Zlín, které tehdy ještě spadaly pod Technickou správu města Zlína (předchůdce TS Zlín, pozn.). Od něj se pan Kalus dozvěděl, že může v lázních pracovat jako šatnář, na což nakonec kývnul.

V práci (a) u vody

Ačkoliv dnes již TS Zlín zimní lázně neprovozují, v 90. letech tvořily dokonce samostatnou divizi této organizace. Zatímco na manažerské úrovni probíhaly již od transformace Technických služeb na obchodní organizaci spory o to, zda se lázně nemají z jejich portfolia vyčlenit, zaměstnanci TS se starali o jejich každodenní provoz: „*Jako šatnář jsem zodpovídal za čistotu, vytíral jsem podlahy a podobně. Časem jsem povýšil na pokladníka, takže jsem vybíral vstupné a – to v dnešní době čipů může působit jako retro – vydával visací*

zámky a klíče k šatním skříňkám proti záloze dvaceti korun.“ Pan Kalus rád vzpomíná na to, jak si po práci mohl třeba zaplavat v prázdném bazénu, nebo si užít žár dohasínající sauny. Zároveň připouští, že se za svoji tehdejší práci trochu styděl. Proč? „Obával jsem se, jestli si lidi neřeknou, že se pro mladého kluka nehodí, aby vytíral podlahy.“

Kromě zimních lázní se na jednu sezónu dostal pan Kalus také „na vzduch“ – v létě 1991 pracoval na pokladně dříve vyhlášeného letního koupaliště Riviéra ve Zlíně-Malenovicích. „Bylo to sice každý den od rána do večera, pokud nepadaly trakaře, ale mělo to své kouzlo, protože jsem byl na čerstvém vzduchu. Chodily tam stejné party lidí, se kterými se dalo normálně pokecat, takže si člověk našel i nové známé,“ vzpomíná pan Kalus na dobu, kdy ještě soukromé bazény nebyly zdaleka tak rozšířené a pro většinu lidí tak koupaliště představovalo jedinou možnost osvěžení v parném létě a zároveň příležitost pro setkání s přáteli.

Nejblíž ke skládce

Pan Kalus dále vypráví o tom, jak jej jako zaměstnance lázní znervózňovaly zprávy o tom, že se tato divize oddělí od TS Zlín, a tak nakonec toto pracoviště opustil. Nejprve působil jako obsluha na parkovišti a poté dokonce

správce parkovišť (více k práci na těchto pozicích najdete v rozhovorech s paní Vlasákovou a paní Vyoralovou) a tržiště. V roce 1999 začal pracovat na skládce Suchý důl. „Tehdejší náměstek mě oslovil, jestli bych nechtěl přejít na Suchý důl, protože jsem bydlel na Mladcové, kousek od areálu, ke kterému nejezdila MHD. Moc se mi tehdy nechtělo, protože jít pracovat na skládku, to znělo spíš jako poslední štace, než že by člověk mohl ještě někam kariérně stoupat,“ vzpomíná na počáteč-

*„Na Suchý důl se mi nechtělo.
Znělo to jako poslední štace.“*

ní rozpaky, které v souvislosti s touto kariérní změnou pociťoval. Zároveň upozorňuje, že ani na této zdánlivě nenáročné pracovní pozici nemohl zahálet: „Bylo to kolem roku 2000

a na počítači jsem tehdy ještě neuměl ani ťuk. Nicméně na vážnici už počítač fungoval, takže jsem musel absolvovat tříměsíční rekvalifikační kurz na práci s osobním počítačem. A sotva jsem se naučil pracovat s jedním softwarem, přešla firma na jiný, takže jsem se musel všechno učit od začátku,“ vyvrací domněnku o jednoduché práci.

Přivezli bombu i piano

Hlavní náplní práce pana Kaluse na vážnici je kontrolovat, co a v jakém množství na skládku lidé a firmy ukládají. „Kontrola probíhá na několika úrovních. Nejdříve zapíšu registrační značku vozidla, původce

a druh odpadu. Na korbu vidím jednak díky zrcadlu, které je na vážnici nainstalováno, a také prostřednictvím kamery. Všechny vozy poté ještě při vjezdu do areálu přejíždějí digitální váhu, což slouží k ověření hmotnosti," vysvětluje několikaúrovňový systém kontroly. Přesto mi to nedá a zeptám se, co nejkurióznějšího lidé na skládku Suchý důl přivezli. „Horké chvíle jsme zažili, když město vyklízelo byty po problémových nájemnících a mezi tím, co k nám z této ‚pozůstalosti‘ přivezli, se objevil také předmět, který vypadal jako bomba. Takže velké pozdvižení a čekání na přivolané pyrotechniky z Brna, kteří naštěstí zjistili, že se jednalo pouze o atrapu,“ popisuje dobrodružnou epizodu.

Stává se, že lidé vyhodí také něco cenného? „Člověk žasne, když vidí, jak lidi vyhazují skoro nový nábytek. Takové plýtvání mě zaráží,“ říká pan Kalus a pak si vzpomene na událost z roku 2014, kdy pracovníci skládky objevili mezi odpadky piano vyrobené v 70. letech 19. století ve Vídni. Tehdejší vedoucí skládky si na piano dokonce zahrál a zjistil, že je mírně rozladěné, což byl zřejmě důvod, proč se ho původní majitel zbavil.

Zlín jako na dlani

Protože pan Kalus už 20 let pracuje na vážnici skládky, zajímá mě, jestli se sám snaží žít tak, aby produkoval

„Atrapu bomby přijeli likvidovat pyrotechnici z Brna.“

odpadu co nejméně. „Mám malé hospodářství ve vesnici kousek od Zlína, kde chovám králíky, husy, prasata, krávy a slepice, takže jsem v tomto ohledu samozásobitel. Mám také svou stálou klientelu, které dodávám

převážně živočišné produkty, takže tím snad jako malý zemědělec trochu životní prostředí šetřím,“ říká. Odebírá jako zemědělec kompost právě z kompostárny, která se také

nachází v areálu Suchého dolu? „To ne, kompostu mám dost svého, takže ten z naší kompostárny přenechávám jiným,“ usmívá se. Na závěr svého vyprávění si ještě pochválí, že má na svém pracovišti Zlín jako na dlani: „Výhled na město je tu skutečně úžasný. Veřejnost se o tom může přesvědčit třeba na Dni otevřených bran – a já pokaždé, když přijdu do práce.“

Jana Vyoralová

**asistentka ředitele*

„Zaměstnavatele jsem si vybrala dobře!“

„V roce 1990 mi končila mateřská dovolená, a tak jsem přes úřad práce začala shánět zaměstnání. Zvažovala jsem tehdy tři různé firmy a vím, že z této trojice dodnes funguje pouze můj současný zaměstnavatel, Technické služby Zlín. Jako mladá jsem nad jejich perspektivou moc nepřemýšlela, takže můžu mluvit spíše o dobré intuici,“ oceňuje zpětně paní Vyoralová svou tehdejší volbu.

Těsnopis a psaní na stroji

Na pozici asistentky ředitele dnes působí Jana Vyoralová, která má pro tuto pozici jak teoretické předpoklady, tak nezbytné know-how získané léty praxe v Technických službách Zlín. Nechybí jí ani vztah k městu Zlínu a širšímu regionu. „Narodila jsem se v tehdejší Gottwaldově, ale až do 11 let jsem vyrůstala v nedalekém Fryštáku. Poté se naše rodina přestěhovala na vznikající sídliště Jižní Svahy, kde jsem nastoupila na 13. základní školu,“ vzpomíná na své dětství paní Vyoralová. Po základní škole byla

přijata na Střední ekonomickou školu v Gottwaldově (přesný dobový název, pozn.), kde úspěšně završila své středoškolské studium maturitní zkouškou. Jaké předměty se na škole vyučovaly? „Třeba podniková ekonomika nebo účetnictví, což se na podobných školách asi učí i dnes, ale v té době jsme ještě měli i těsnopis nebo psaní na stroji,“ jmenuje dobově vyžadované dovednosti. „Obecně mi škola dala pouze teoretickou průpravu, kterou jsem musela rozšířit praxí.“

Maminko, tvoje práce!

V Technických službách Zlín, respektive jejich předchůdci – Technické správě města Zlína – začala paní Vyoralová pracovat na jaře roku 1990. „Když jsem si hledala práci, nepřemýšlela jsem o tom, jestli ta firma v tržních podmínkách přežije,“ říká a doplňuje, že ze tří firem, které jako zaměstnavatele zvažovala, už dnes existují jen Technické služby Zlín. „Asi mě něco osvítilo,“ krčí rameny a usmívá se.

„Děti byly z mojí práce nadšené a vždycky komentovaly, když jsme míjeli popelářské auto.“

Jak reagovalo okolí na to, že pracuje pro Technické služby? „*Moje děti byly přímo nadšené. Když jsme jeli trolejbusem a míjeli popelářské auto, tak křičely: „Maminko, podívej, tvoje práce!“*“ směje se a dodává, že její nejstarší syn později dokonce jako brigádník pracoval v TS Zlín na třídící lince.

Za svoz odpadu se platí?

Paní Vyoralová nastoupila nejprve do ekonomického útvaru na místo administrativní pracovnice, kde měla na starost evidenci občanů a firem, co se týká svozu odpadových nádob. Jak se taková evidence na počátku 90. let vedla? „*Když jsem nastoupila, tak na mém stole byl štos papírů, kde měl každý obyvatel svůj řádek a tam byla napsána adresa, jméno a jestli má popelnici sám, nebo s někým dohromady.*

Ručně se do té kolonky zaznamenalo, jestli zaplatil, nebo ne. Podklady jsem dostávala z účtárny, ale zaznamenat jsem vše musela ručně. Jednou za rok se tyto podklady odvezly do firmy Kancelářské stroje, která data zpracovala,“ vzpomíná na počátky evidence poplatků za svoz odpadu. S tím podle paní Vyoralové také souvisí změny v chápání poplatků za různé veřejné služby. Podle ní například tehdy řada lidí vůbec netušila, že mají povinnost za svoz odpadů

platit, a domnívali se, že je tento poplatek zahrnutý v nějaké dani. „*Neexistovaly tehdy ještě známky, které by popelářům jasně ukázaly, kdo zaplatil a kdo ne. My jsme tehdy spoustu nádob vyváželi, ale jenom hrstka občanů platila,*“ dodává k dobové praxi.

Rajonizace jako zlepšovák

Ke změnám docházelo postupně a metodou různých pokusů. Jana Vyoralová vzpomíná na to, že TS Zlín najaly externího pracovníka, který obcházel Zlín a přidružené obce a mapoval skutečný počet svozových nádob, které poté Technické služby zařadily do

své evidence. „*Nicméně evidence stále obsahovala pouze jména, adresy a informaci, zda dotyčný zaplatil. Já jsem tehdy přišla s návrhem na rajonizaci, tedy aby obsahovala taky informace o tom,*

který den a která osádka konkrétní popelnici vyváží,“ zmiňuje svůj zlepšovací návrh. Postupně se také zavedl systém známek, které soužily jako signál pro posádky vozů vyvážejících odpad, že za svoz dané nádoby její majitel osobně nebo složenkou řádně zaplatil. Problém nastal podle paní Vyoralové ve chvíli, kdy se poplatek skokově zvedl: „*Samozřejmě, že lidé potom chodili a rozčilovali se na mě. Takže jsem zažila i spoustu nespokojených spoluobčanů.*“

„Když se skokově zvýšil poplatek za svoz odpadu, tak se občané Zlína chodili rozčilovat na mě.“

Hurá na tržiště

V roce 2000, kdy se paní Vyoralová vrátila z mateřské dovolené, došlo ke změnám, které ji profesně posunuly na trochu jinou kolej. Evidence poplatků za svoz odpadu přešla z Technických služeb na magistrát a zároveň vzniklo v rámci společnosti obchodní oddělení. Tím jí zanikla velká část agendy, které se dříve věnovala. Naštěstí dostala nabídku přejít na správu objektů a stala se vedoucí tržiště. Jak na začátky v této pozici dnes vzpomíná? *„Bylo to pro mě těžké, protože to byla práce na dvě směny a každá druhá sobota byla pracovní – se třemi dětmi jsem na to nebyla připravená, takže jsem zvažovala, jestli do toho jít. Nakonec jsem byla moc ráda, že jsem to přijala, protože tato práce mě velice bavila,“* říká k další šťastné životní křižovatce. Na počátku tisíciletí byl podle ní o místa na tržišti velký zájem – asi polovina z prodejní plochy byla rezervovaná dlouhodobě pro stálé prodejce, druhá polovina se pak přidělovala těm, kteří prostě přijeli v daný den se svým zbožím a měli zájem prodávat. Mezi povinnosti paní Vyoralové jako správkyně tržiště patřilo například vybrat od prodejců poplatky za pronájem a dohlédnout na to, aby prodávali na přiděleném místě, nebo měli řádně označené zboží a stánek, tedy aby dodržovali tržní řád.

Být vstřícný vůči veřejnosti

Dnes, tedy v roce 2024, působí paní Vyoralová již devátým rokem na pozici asistentky ředitele. Ačkoliv si v TS Zlín vyzkoušela řadu různých pozic a náplní práce, jako asistentka je prý nejspokojenější.

Budoucnost Technických služeb vidí paní Vyoralová optimisticky: *„Naše služby budou potřeba pořád, takže jsme perspektivní zaměstnavatel. Také musím říct, že za těch 34 let, co tu pracuji, jsem se nikdy nebála, že nedostanu výplatu, což je velká výhoda,“* upozorňuje na to, že Technické služby v prudce se měnícím světě nabízejí jistotu práce a jejího řádného ohodnocení. Jaké vlastnosti jsou podle ní klíčové pro člověka, který by se o zaměstnání v TS chtěl ucházet? *„Mít schopnost slušného jednání vůči veřejnosti, se kterou se v terénu setkávají jak popeláři a zaměstnanci v dělnických pozicích, tak i my tady na ústředí v Loukách.“* Co se ale týká recipročního vděku občanů za služby městu, je to prý horší – pochvalné maily chodí výjimečně. Přesto je paní Vyoralová na svou práci hrdá a je ráda, že si v TS Zlín prošla řadou pozic, takže ví, jak společnost funguje v praxi, což se jí na současné pozici asistentky ředitele hodí.

Ladislav Vašina

**ekolog společnosti*

„V legislativě životního prostředí musím mít přehled“

„Po roce 2000 Technické služby Zlín zaváděly systém environmentálního managementu (EMS) a bylo potřeba ustanovit styčnou osobu, která na tento proces dohlédne. Jelikož jsem jako bývalý vedoucí divize odpadového hospodářství měl zkušenosti s legislativou, padla volba na mě,“ vysvětluje pan Vašina, jak se dostal na pozici ekologa.

Báňský inženýr z Kroměříže

Podstatná část agendy Technických služeb se dotýká oblasti životního prostředí. Člověkem, který zodpovídá za to, aby ekologická stopa společnosti byla co nejmenší, je Ing. Ladislav Vašina, který působí v TS Zlín na pozici ekologa. Rodák z Přílepu, který ale většinu svého života spojil s nedalekou Kroměříží, se přitom původně vzdělával v úplně jiném oboru: „Absolvoval jsem na kroměřížském gymnáziu, a kromě obvyklých předmětů jsem na podzim roku 1987 dobrovolně maturoval také ze strojírenství, což byla jedna z možných specializací. Poté jsem vystudoval metalurgii a materiálové inženýrství na os-

travské Vysoké škole báňské,“ vzpomíná pan Vašina. V oboru metalurgie také krátce působil, ale již roku 1994 nastoupil do společnosti Biopas Kroměříž, kde měl na starosti nakládání s nebezpečnými odpady různého původu – například ze zdravotnických zařízení, autoservisů, obcí a podobně.

Osudový inzerát

Roku 1996 našel pan Vašina v Hospodářských novinách inzerát, že Technické služby Zlín poptávají člověka na pozici vedoucího divize odpadového hospodářství. „Práce v Biopasu mě bavila, ale chtěl jsem zkusit nějakou novou výzvu, tak jsem se přihlásil do konkurzu Technických služeb Zlín,“ vzpomíná na moment, který ho přivedl k jeho nynějšímu zaměstnavateli. Co bylo jeho pracovní náplní na pozici vedoucího odpadové divize? „Měl jsem na starosti svoz odpadů, zažil jsem také začátek provozu třídící linky a sběrných dvorů a postupně jsem převzal provoz skládky Suchý důl,“ vyjmenovává poměrně širokou paletu činností.

„Jako vedoucí divize odpadů jsem zažil začátky provozu třídící linky nebo otevření sběrných dvorů.“

Z legislativce ekologem

Na první pohled může někoho zarazit, že důležitým momentem v kariéře pana Vašiny byl rok 2000, kdy se od Technických služeb oddělily zimní lázně a společnost přešla z divizního na útvarové uspořádání. „Tím také zanikla divize odpadů a přišla otázka, co se mnou. Vědělo se, že jsem se zabýval odpadovou legislativou, což pro mě jako vedoucího oné divize byla alfa a omega. Takže padlo rozhodnutí, že zůstanu ve společnosti jako odborná osoba pro dodržování legislativy v oblasti ochrany životního prostředí,“ vysvětluje procesy, které jej dovedly na pozici ekologa, kterou zastává dodnes.

Nezbytnost pozice ekologa zároveň nebyla pouze důsledkem organizačních změn ve společnosti, ale také projevem měnícího se ducha doby, která stále více kladla důraz na ochranu životního prostředí. „V roce 2004 jsme zaváděli normu ISO 14001, což zní velmi technicky, ale v podstatě se jedná o systém environmentálního managementu (EMS). V praxi tedy bylo nutné monitorovat a snižovat dopad činnosti organizace na životní prostředí, takže byl potřeba manažer pro zavádění EMS, kterým jsem se stal já.“

Kdy se ekolog zapotí

Když se pana Vašiny zeptáte, jak vypadá typický den ekologa, tak se dozvíte, že záleží na ročním období. „První čtvrtletí roku se nese ve znamení podávání různých hlášení, třeba hlášení o ochraně vod. Velmi komplikované je hlášení o odpadech za celý předchozí kalendářní rok, které se podává v únoru, a přestože venku většinou bývá chladno, odpadáři se kvůli tomu hodně zapotí. V ročním hlášení totiž musíte uvést tisíce firem, které vám na skládku navezly odpad, a to včetně jejich adres, které nesmíte poplést. Takže v únoru je nejlepší na mě ani nemluvit,“ směje se a dodává, že odpadová evidence se vede také průběžně po měsících, zapisují se záznamy do provozních deníků, do požární knihy a podobně. „Samostatnou

„Do ročního hlášení o odpadech musím uvést tisíce firem. Nesmím poplést ani jejich adresu.“

kapitolou je pak získání či úprava integrovaného povolení, což je jedno z nejsložitějších povolení v české legislativě,“ přibližuje další důležitý úkol, za který nese zodpovědnost *(integrované povolení stanovuje*

závazné podmínky provozu zařízení s ohledem na ochranu životního prostředí, pozn.).

Kromě činností souvisejících s ochranou životního prostředí spadá do pole působnosti pana Vašiny částečně také agenda správce areálu Louky a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP).

Administrativy přibývá

Jaké trendy pozoruje pan Vašina v oblasti ekologie? „Na ochranu životního prostředí se klade čím dál větší důraz. V praxi se to projevuje například zpříšňováním limitů pro vypouštění různých látek do vody nebo do ovzduší. Dalším příkladem je navyšování množství povinně recyklovatelných obalových odpadů,“ vyjmenovává změny, které v oboru pozoruje. Vliv má podle něj jak legislativa EU, tak snaha firem jasně deklarovat zákazníkům a partnerům, že pro ně je péče o životní prostředí důležitá a dobrovolně dodržují různé závazky a normy v oblasti ochrany životního prostředí. Z hlediska jeho pracovních povinností to má i svou odvrácenou stránku, kterou komentuje takto: „Přibývá administrativy a někdy mám pocit, že už dělám spíš byrokracii než odpadové hospodářství.“

Nasazení ve Spolaně

Pokud vám z předchozího vyprávění připadá, že práce ekologa odpadové společnosti není příliš akční, pak vězte, že za svou kariéru zažil i dobrodružné momenty. „V roce 2002, když do Čech dorazila velká povodeň, nás poslali pomáhat do obcí kolem chemičky Spolana Neratovice v Polabí. Tam jsem pomáhal s krizovou komunikací mezi Spolanou a okolními obcemi. Musím říct, že zápla-

vy místní vesnice proměnily pomalu ve válečnou zónu,“ vzpomíná na jednu z největších přírodních katastrof, kterou naše země v moderních dějinách zažila. Podle něj za jejich nasazením stála také myšlenka, že podobně ničivé povodně postihly Moravu o pět let dříve, takže nyní měla četa pracovníků TS Zlín přispět svým know-how, jak takovou přírodní katastrofu zvládnout. Povedlo se to?

„Při povodních v roce 2002 jsme byli nasazení ve Spolaně Neratovice. Zažili jsme tam i únik chlóru.“

„Zafungovali jsme jako prostředník mezi Spolanou a místními samosprávami a podařilo se nám rozvézt humanitární pomoc po okolních obcích, takže ruku k dílu jsme určitě přiložili,“ říká s tím, že mu tato zkušenost

přišla vhod také později při vypracovávání protipovodňových plánů v dalších letech.

Suchý důl má potenciál

Pan Vašina se také angažuje ve Spolku veřejně prospěšných služeb – platformě pro sdílení odborného know-how, ale také navazování neformálních kontaktů. Jako amatérský tenista se totiž pravidelně účastní turnajů, které tato nezisková organizace pořádá. Za velkou výzvu, ale také příležitost do budoucna považuje další využití areálu Suchý důl: „Žádné jiné krajské město kromě Zlína nemá na svém území takové zařízení. A pokud se pro něj najde další využití, myslím si, že má do budoucna velký potenciál,“ říká.

Jarmila Vlasáková

**vedoucí střediska správy
objektů*

„Správa parkovišť dnes a dříve jsou jiné světy“

„Do Technické správy města Gottwaldova jsem nastoupila hned po maturitě jako referentka nákupu. Na jaře 1990 jsem ale odešla na mateřskou, a když jsem se vrátila, nestačila jsem se divit – na každém stole stál počítač a já se s ním musela naučit pracovat,“ vzpomíná paní Jarmila Vlasáková na počátky své kariéry.

Revoluční stávka nebyla

Paní Vlasáková – usměvavá, energická a komunikativní dáma – pochází ze Zlína. Ve městě, tehdy známém jako Gottwaldov, absolvovala jak základní školu, tak navazující studium na Střední škole ekonomické. Po maturitě v roce 1985 nastoupila do Technické správy města Gottwaldova (TSMG), což byl předchůdce dnešních Technických služeb Zlín (TS Zlín): „Začínala jsem na pozici referent nákupu a fakturace. Řešila jsem nákup všeho od kancelářských potřeb přes pracovní oděvy až po výbojky pro veřejné osvětlení.“ Řadu věcí, které tehdy paní Vlasáková jako referentka objednávala, by už dnešní Technické služby nevyužily: „Pod Technic-

„Jako referentka v Technické správě města Gottwaldova jsem nakupovala například topný olej pro krematorium.“

kou správu tehdy ještě spadalo i krematorium, pro které se například nakupoval topný olej. Místo posypové soli se zase pro zimní údržbu používala močovina.“ Jako zaměstnankyně TSMG prožívala paní Vlasáková také listopadovou revoluci roku 1989. Vzpomíná na „dobře míněnou“ radu, kterou zaměstnanci dostali od tehdejšího ředitele: „Zavolal si lidi z kanceláří a varoval nás, ať se revoluce neúčastníme, protože to nebude mít dlouhého trvání.“

Počítač na každém stole

Krátce po revoluci – na jaře 1990 – odešla paní Vlasáková na mateřskou dovolenou, ze které se vrátila po šesti letech. Mezitím se společnost zásadně proměnila a spolu s ní také sektor komunálních služeb. Z Gottwaldova se stal Zlín a z Technické správy města Gottwaldova zase Technické služby Zlín. Ty se roku 1994 proměnily z příspěvkové organizace na obchodní společnost. Jak se ale vedle těchto „velkých“ změn proměnila každodenní pracovní praxe? „Když jsem

odcházela, tak na firmě byl jeden počítač na celou firmu. Takový ten obrovský, slušovický, kdy obrazovka byla spojená s klávesnicí a my jako vybraní pracovníci jsme absolvovali školení na jeho obsluhu. Ale to neexistovala ještě ani myš a počítač sloužil jenom k psaní textu. Když jsem se v roce 1996 vrátila po mateřské, největší šok byl, že osobní počítač stál na každém stole. Proto jsem se musela naučit základy Excelu a Wordu, abych se vůbec mohla pustit do práce,” vzpomíná paní Vlasáková na technologický skok.

„Ani bezobslužné parkování se neobejde bez personálu. Zákazník musí mít možnost spojit se s dispečerem.“

Od „píchaček“ k závorám

Jarmila Vlasáková si po návratu z mateřské prošla různými pracovními pozicemi – například skladové dělnice, skladové referentky nebo referentky pro třídící linku a komunikace. Zásadní životní změna se pro ni ale odehrála na přelomu milénia – roku 2000 nastoupila na místo vedoucí střediska správy objektů. Jak na svůj první manažerský post vzpomíná? *„Bylo to náročné, protože v té době pod správu objektů spadalo více provozů než dnes. Měli jsme na starosti například podzemní garáže a kryt civilní obrany na ulici Kvítková, nebo údržbu zastávek MHD. Co nám zůstalo, je péče o parkoviště, tržiště a veřejné toalety.“*

Provoz zlínských parkovišť prošel během její kariéry v TS Zlín radikální technologickou proměnou. Systém výběru parkovného byl v době jejího nástupu zcela závislý na lidské obsluze. V buňce na každém parkovišti seděly dvě zaměstnankyně parkovné se počítalo na základě času příjezdu a odjezdu vyraženého na lístek „píchačkami“, tedy hodinami s razicím mechanismem.

Postupně docházelo k automatizaci obsluhy parkovišť – nejprve zavedením pokladen s evidencí později také zavedením automatizovaných závor na jednotlivá parkoviště. V roce 2022 byly definitivně odstraněny buňky pro obsluhu ze všech parkovišť spravovaných Technickými službami. Znamená to, že je nyní systém parkování ve Zlíně zcela bezobslužný? *„Ne tak docela, na centrále v Loukách totiž sedí dispečer, který pomocí kamer na jednotlivá parkoviště dohlíží, a když přes intercom zavolá zákazník, tak mu dokáže poradit nebo na dálku zvednout závoru.“*

Pod Kaštany pouze s vlastními výrobky

Občanům Zlína i jeho pravidelným návštěvníkům nemohla ujít rekonstrukce tržiště Pod Kaštany, o jehož údržbu se také stará tým pod vedením paní Vlasákové. Tržiště měly dříve Technické služby v nájmu, zatímco po rekonstrukci pouze zodpovídají za jeho správu. O tom,

jaké zboží se na tržišti bude prodávat, rozhoduje město prostřednictvím takzvaného tržního řádu. Cílem je, aby prodejci na tržišti nabízeli ovoce a zeleninu z vlastní produkce, nebo regionální a ručně vyráběné produkty.

Při přestavbě byl na tržiště zaveden vodovod, což usnadnilo prodej jídla: „*Před rekonstrukcí, pokud chtěl někdo prodávat jídlo, musel požádat hygienu o stanovisko. V tržním řádu bylo přesně vyjmenované, jaké potraviny se na tržišti mohou prodávat – třeba pražná kukuřice a pečené brambory.*“ A zatímco rekonstruované tržiště Pod Kaštany se stalo vyhledávaným místem k nákupu, pouze pamětníci si možná vzpomenou, že dříve fungovalo menší a dnes již neexistující tržiště také na Jižních Svazích. „*To zaniklo nezájmem lidí, protože hned vedle byly potraviny,*“ objasňuje paní Vlasáková.

Toalety jako zlatý důl? Ani náhodou

Již z dob starého Říma se traduje historka, v níž císař Vespasián obhájí výběr poplatku z provozu veřejných toalet argumentem, že peníze nesmrdí. V současné době se Technické služby starají o dvě veřejná sociální zařízení, přičemž jejich součástí jsou i sprchy. O tom, že by provoz moderních veřejných toalet byl finanční terno, však podle paní Vlasákové, do jejíž gesce právě veřejné záchody spa-

dají, nemůže být řeč: „*Veřejné toalety nikdy nebyly výdělečné, vždy se jednalo o dotovaný provoz.*“

Kupodivu se s těmito zařízeními prý nepojí moc veselých či kuriózních příhod. Občas pouze někomu ze stažených kalhot vypadne obsah kapes – nejčastěji peněženka.

Zlín jako inspirace

Za téměř 40 let, kdy paní Vlasáková se šestiletou přestávkou působí u Technických služeb, zažila radikální proměnu komunálních služeb ve Zlíně a přerod ze socialistické

organizace v moderní obchodní společnost. Oceňuje, že těmito proměnám navzdory v podniku zůstávají lidé, na které je spoleh.

Co čeká středisko správy objektů v nejbližších letech? „*Projekt, na kte-*

rý se intenzivně připravujeme, je zavedení moderního systému rezidentního parkování po vzoru jiných velkých měst,“ popisuje plány do budoucna. Na závěr se paní Vlasákové ptám, jestli jako letitá opora Technických služeb má také nějakou profesní deformaci. „*Samozřejmě, když parkuju v jiném městě, tak si všímám, jaký mají platební a monitorovací systém a porovnávám to s tím, který používáme my,*“ přiznává a jedním dechem dodává: „*Musím ale říct, že náš systém je opravdu na výši a většinou je to tak, že z jiných měst se jezdí inspirovat k nám.*“

„Mou profesní deformací je, že si všímám parkovacích systémů v jiných městech.“

Josef Kohn

*dělník, údržbář

„Z fontán jsem už vytáhl mobil i pивní pùllitr“

„Za třicet let, co pracuji pro Technické služby Zlín, jsem dělal leccos. Třeba topiče, řidiče nebo údržbáře. Technologicky se za tu dobu firma posunula kupředu, to jde vidět jak na vozovém parku, tak třeba na možnostech předpovídání počasí,“ říká Josef Kohn.

Záda zničená „vejtraskou“

Pana Josefa Kohna popisují kolegové z Technických služeb různými přívzvisky – například „živoucí kronika“ nebo „školník areálu v Loukách“. Za svou třicetiletou kariéru ve firmě totiž dělal leccos a, jak sám říká, zaskakoval, kde bylo potřeba. Jak se dostal k práci v TS Zlín? Jako rodilý Zlíňák chodil do základní školy v Loukách a na Podhoří, později se vyučil zedníkem v Uherském Brodě. Po vojně nastoupil k národnímu podniku Pozemní stavby Gottwaldov jako řidič. V této roli se účastnil například stavby Jaderné elektrárny Dukovany. „Pro Pozemní stavby jsem jezdil s legendární „vejtraskou“, tedy nákladním autem Praga V3S, čímž jsem si odrovnal záda a sháněl jsem si tedy jiné zaměstnání. Tehdy

„V Technických službách byli nadšení, že mám řidičské oprávnění na různé kategorie vozidel.“

jsem potkal kamaráda, který pracoval v Technických službách a řekl mi, že na údržbu shánějí posilu. Když jsem paní na osobním oddělení vyjmenoval, na co všechno mám řidičák, přijali mě bez váhání.“

Šofér pro městskou policii

Roku 1994, kdy pan Kohn nastoupil do Technických služeb, byl ještě areál TS Zlín v Loukách vytápěný uhelnou kotelnou. S tím souvisela jedna z jeho tehdejších povinností: „Když bylo potřeba, tak jsem zaskakoval za důchodce, kteří dělali topiče. Areál taky ještě nehlídala soukromá agentura, měli jsme vlastní vrátné, které

jsem o víkendu střídal,“ vzpomíná pan Kohn na svoje začátky, které z dnešního pohledu, kdy je areál vytápěn plynovou kotelnou a hlídá jej bezpečnostní agentura, znějí jako doba dávno minulá. Přitom má v zá-

loze další příběhy, které vypovídají jak o jeho všestrannosti a šikovnosti, tak o zvláštní roli Technických služeb ve vztahu k městu Zlínu. „Když kolem roku 2007 začínal provoz parkovacích automatů na našich parkovištích,

tak lidi často parkovné neplatili. Technické služby proto požádaly o pomoc městskou policii, která měla parkoviště kontrolovat. Odpověď z města zněla, že by sice mohli delegovat lidi, ale ne vozy. Takže jsem ‚vyfasoval‘ dvě městské policajtky, a ty jsem služebním kombíkem vozil po parkovištích, kde ony neplatičům nasazovaly botičky,“ říká pan Kohn a doplňuje, že to bylo jedno z mála období, kdy v rámci práce pro TS Zlín měl kolegyně-ženy. Jinak byl prý vždy součástí spíše mužského pracovního kolektivu.

Vodní labyrint v podzemí

Dnes pan Kohn pracuje na středisku veřejného osvětlení, kde se věnuje různým činnostem, které souvisejí s výstavbou a údržbou pouličního osvětlení: „*Jelikož nejsem elektrikář, tak dělám různé přípravné práce – stavím sloupy, tahám kabely, pokládám fólie, dělám terénní úpravy a podobně,*“ říká. „*Zároveň se ale pořád starám o areál, kde zodpovídám za vodu, plynové kotelny, ale třeba i sečení trávy.*“ Tím výčet jeho aktivit zdaleka nekončí. V zimě totiž brázdí s menším sypačem ulice Zlína, v létě pečuje o fontány, nebo připravuje přípojky vody pro atrakce a stánky spojené se Zlín Film Festival, Barum Czech Rally a dalšími tradičními zlínskými událostmi. Právě vedení vody je jeho specialitou a jed-

„Mapu šachet, které vedou pod Zlínem, mám za ty roky v hlavě.“

ním z důvodů, proč někteří považují pana Kohna za živoucí kroniku. „*Za ty roky už mám v hlavě zmapované podzemní šachty, kterými vedou vodovodní přípojky, takže nepotřebuju mapu. Díky těmto znalostem jsem například dokázal vytipovat, kudy uniká voda z prasklého potrubí v parku Komenského, bez toho abychom ho celý rozkopali,*“ komentuje pan Kohn své schopnosti, které by mu mohl závidět leckterý proutkař.

Dudlíky z fontány

Z vyprávění pana Kohna vyplývá, že udržovat krajské město v reprezentativním stavu není jednoduché. Například fontány je nutné pravidelně čistit od všeho, co do nich lidé naházejí: „*Ve fontánách už jsem našel různé ‚poklady‘. Mobily, hodinky, přístroje, hračky, dudlíky, i pивní pùllitry.*“ Oceňují podle něj občané Zlína práci, kterou Technické služby pro město zajišťují? „*Obecně asi jo, ale*

setkávám se i s tím, že nám lidi nadávají, že jsme měli něco udělat dřív. Představují si, že když někde něco nefunguje, tak zavolají, a hned to opravíme. Jenomže to přece nezávisí na naší libovůli, protože jak Technické služby, tak město má svoje priority, které ze své pozice neovlivním,“ zamýšlí se.

Jak se na zaměstnance Technických služeb dívá veřejnost je jedna věc, ale jak se na jeho zaměstnání tváříla

rodina a nejbližší okolí? „*Děti byly unešené, chtěly svézt na plošině auta, které používáme k údržbě osvětlení,*“ směje se pan Kohn a dodává, že na brigádu v tatínkově pracovišti si ale troufl jenom jeho synovec, synové nikoliv. „*Rodina taky ocenila, že to mám blízko do práce, to je samozřejmě výhoda,*“ doplňuje.

„Díky radarovým snímkům může dispečer poslat posádky sypat preventivně.“

Mírnější zimy

U některých činností TS Zlín, jako třeba zimní údržba, se může situace měnit z hodiny na hodinu. V areálu Technických služeb proto dnes najdete moderně vybavený dispečink údržby komunikací, kde dispečer na obrazovce se snímky z radaru vidí, když se blíží sněhová vánice, a může tak poslat údržbáře sypat chodníky i komunikace preventivně. „*Dřív, když to přišlo, tak to přišlo,*“ konstatuje Josef Kohn a dodává, že technologický pokrok se projevil ve velké míře také na obměně vozového parku. Zatímco dřív se k údržbě chodníků využívala ruská vozidla typu GAZelle, dnes pan Kohn jezdí v německém voze Multicar. Zároveň je zimní údržba dnes snazší také kvůli zimám, které jsou v důsledku klimatické změny mírnější než dřív.

Stříhám metr

Jelikož pan Kohn prošel různými provozy a Technické služby bez přehánění zná jako svoje boty, tak si ho

v práci považují jak kolegové, tak vedení. „*Pan ředitel by si přál, abych tu zůstal jako pracující důchodce, ale já už stříhám metr. Říkám si, že ještě dvě zimy tu vydržím, ale do třetí bych už jít nechtěl,*“ směje se a dodává: „*Řekl bych, že už mám odpracováno. Za těch 30 let, co tu jsem, jsem skoro ani nemarodil.*“ Vzhledem k obdivuhodnému výčtu aktivit, které pan Kohn coby

zaměstnanec TS Zlín vykonával, nezbývá než mu dát za pravdu.

Doslov ředitele společnosti – Ing. Jakuba Černocho

Popelářem chtějí být tři děti ze sta. Platí to pro ty nejmenší, pro které je dobrodružstvím každodenní průjezd velkého auta s popeláři – kaskadéry, balancujícími na stupačkách. Pracovníci Technických služeb Zlín musí zvládnout všechno, co je nutné pro zajištění hladkého chodu města. Není to zdaleka vždy jen zábava a dobrodružství. Na jejich práci závisí kvalita života ostatních obyvatel.

Požadavky na komunální služby se stále rozšiřují a nároky stále rostou. Už dávno to není jen úklid a svoz odpadků. To platí v ještě větší míře pro Technické služby Zlín, které mají na starosti hned několik oblastí městské infrastruktury. Odpadové hospodářství a provoz skládky představují nyní asi polovinu všech činností. K tomu je nutné připojit úklid a také opravy městských komunikací, správu a údržbu veřejného osvětlení, regulaci parkování na ulicích i uza-

vřených parkovištích a zimní údržbu ulic ve Zlíně. Každá část infrastruktury města se vyvíjí a mění, vznikají úplně nové potřeby. S tím vším se musí kolegyně a kolegové v Technických službách vyrovnat, a to vše musí zvládnout. Není to nic nového a ani překvapivého, tato publikace ve svém popisu historického vývoje společnosti má slova potvrzuje. Co je jiné, je tempo změn, které se neustále zvyšuje.

Na jedné straně rostou tlak a požadavky na městskou infrastrukturu, na straně druhé stojí bouřlivý rozvoj technologií, díky kterým je jediné možné všechny nároky splnit. Nakonec je ale vždy nejdůležitější konkrétní člověk, který zajistí celý proces od vzniku potřeby některé služby až po její uskutečnění. V Technických službách Zlín se na tom úspěšně podílí přes 200 pracovníků.

O kariéře popeláře v České republice aktuálně sní několik tisíc pětiletých a šestiletých dětí, a to je jen dobře. Bez těchto budoucích popelářů se neobejdeme. Technické služby Zlín budou zajišťovat chod města i v budoucnu. Možná v jiném rozsahu a určitě s využitím jiných technologií, ale vždy s nepostradatelným týmem lidí. Jsem si jistý, že profily kolegyní a kolegů u příležitosti 60. výročí založení společnosti Technických služeb Zlín budou stejně zajímavé a motivující, jako jsou ty k třiceti letům.

Prameny

Archiv Technických služeb Zlín, s.r.o.

(zkracováno jako Archiv TS Zlín)

- Výroční zprávy Technických služeb 2003-2023
- Brožura „Třicet let Technické správy města Gottwaldova (1955-1985)“ (dostupná též v Moravském zemském archivu v Brně, Státní okresní archiv Zlín)
- Orálně-historické rozhovory s pěti zaměstnanci/kyněmi Technických služeb Zlín, s.r.o.

Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín

- Fond Technické služby Zlín s.r.o., NAD 1881 a NAD 1882.

Osobní archiv Ing. Františka Kostelníka

- Výroční zprávy, organizační řády, koncepční dokumenty, novinové výstřižky, atd.

Fotografie – reprodukce

- Archiv Technických služeb Zlín, s.r.o.
- Osobní archiv Ing. Františka Kostelníka
- Moravský zemský archiv v Brně, Státní okresní archiv Zlín

Tiráž

Publikace Za oponou města: 30 let Technických služeb Zlín, s.r.o.

Autor publikace: Mgr. Martin Zelinka

Redakce a kontrola textu za Technické služby Zlín, s.r.o.: Ing. Jakub Černoch

Korektorka: Mgr. Dana Klimešová

Grafická: Věra Čadová, DiS.

Zvláštní poděkování: Všem pamětnicím a pamětníkům, kteří sdíleli své příběhy,

Státnímu okresnímu archivu Zlín a Ing. Františku Kostelníkovi.

© 2024

Publikaci zpracovala společnost Historická dílna s.r.o.

**Staráme
se o Zlín**

